

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS AMŽIAUS PAGRINDU PITARIJOS „FIRE PLACE“ DARBO SKELBIME

2017 m. lapkričio 28 d. Nr. (17)SI-19)SP-92

Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau ir – Tarnyba) 2017 m. spalio 9 d. buvo gauta informacija apie tai, kad pitarija „Fire Place“ savo socialinio tinklo „Facebook“ paskyroje 2017 m. spalio 3 d. paskelbė, kad turi dvi laisvas vietas dirbti prie baro (toliau ir – Skelbimas). Pareigos Skelbime apibūdinamos kaip „kasa, kava, „virtuvės“ šiek tiek“, pabrėžiant, kad darbas siūlomas jaunimui.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 14 straipsniu bei 24 straipsnio 3 dalimi, Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolierius 2017 m. spalio 12 d. pradėjo tyrimą savo iniciatyva dėl galimų Lygių galimybių įstatymo 11 straipsnio ir 7 straipsnio 1 punkto pažeidimų, t. y., dėl jaunesnio amžiaus asmenims galimai sudaromų palankesnių sąlygų priimant į darbą.

Lygių galimybių kontrolierius, vadovaudamasis Lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 1 ir 2 dalimis, 2017 m. spalio 19 d. raštu Nr. (17)SI-19)S-589 kreipėsi į pitarijos „Fire Place“ (MB „Itališka Kepykla“) vadovą ir paprašė motyvuotai paaiškinti, ar į darbą pitarijoje yra priimami tik jaunesnio amžiaus asmenys, taip pat buvo prašoma paaiškinti, kokio amžiaus asmenys atitinka Skelbime minimą „jaunimą“, dėl kokių priežasčių, kuo remiantis ir kieno iniciatyva nėra įdarbinami vyresnio amžiaus asmenys; ar į Skelbimu siūlomas pareigas asmenys jau yra priimti, jeigu priimti, prašyta nurodyti jų amžių.

Lygių galimybių kontrolierius:

n u s t a t è:

2017 m. lapkričio 20 d. Tarnyboje buvo gautas MB „Itališka kepykla“ direktoriaus raštas „Informacijos pateikimas“. Atsakyme įmonės vadovas pateikė informaciją, kad į MB „Itališka kepykla“ darbuotojai į visas laisvas pozicijas priimami neatsižvelgiant į jų amžių, lytį, seksualinę orientaciją, religines nuostatas, etniškumą, įsitikinimus bei pažiūras ir pan.

Direktorius paaiškino, kad Skelbime įrašant žodį „jaunimas“ omenyje buvo turimas ne konkretus amžius, o asmens dvasinė būseną, požiūris į gyvenimą ir darbą. Įmonėje dirba įvairaus amžiaus darbuotojai. Šiuo metu darbuotojų amžius svyruoja nuo 19 iki 58 metų, jie yra skirtingų lyčių, seksualinės orientacijos, etninės kilmės, religijos, tautybės, pilietybės, socialinės padėties, kilmės bei kalbos ir kartu atitinka įmonės suformuotą „jaunimo“ sampratą.

MB „Itališka Kepykla“ vadovas informavo, kad šiuo metu yra priimti du nauji darbuotojai, kurių amžius yra iki 30 metų. Direktorius pabrėžė, kad darbuotojai buvo priimti atsižvelgiant į jų iniciatyvą dirbti ir tobulėti bei stiprią asmeninę motyvaciją. Visi kandidatai, kurie kreipėsi pagal Skelbimą, nebuvo diskriminuojami bei buvo kviečiami į pokalbį dėl laisvos pozicijos.

Lygių galimybių kontrolierius

k o n s t a t u o j a:

Skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar MB „Itališka Kepykla“ skelbdama savo darbo skelbimą nepažeidė Lygių galimybių įstatymo 11 straipsnio ir 7 straipsnio 1 punkto.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos, kurios tikslas – saugoti pagrindines žmogaus teises, atitinkančias Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos garantuojamas teises, III antraštinėje dalyje, skirtoje lygybei, įtvirtintas lygybės prieš įstatymą principas (20 straipsnis), taip pat įtvirtintas bet kokios diskriminacijos draudimas, ypač dėl asmens lyties, rasės, odos spalvos, tautinės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitokių pažiūrų, priklausymo tautinei mažumai, turtinės padėties, gimimo,

negalios, amžiaus, seksualinės orientacijos. Specifiškai 25 straipsnyje įtvirtinta, kad Sąjunga pripažįsta ir gerbia pagyvenusių žmonių teisę gyventi oriai ir nepriklausomai bei dalyvauti visuomeniniame ir kultūriniame gyvenime. Šioje chartijoje nustatomas išskirtinis dėmesys pagyvenusių žmonių teisių apsaugai, kadangi tai yra viena iš labiau socialiai pažeidžiamų visuomenės grupių, kurioms turi būti skiriama derama teisių apsauga, ir šios grupės turi turėti lygias galimybes dalyvauti visuomenės gyvenime, realizuoti savo teises bei įgyvendinti savo pareigas.

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas pamatinis lygybės principas. Konstitucijos 29 straipsnyje skelbiama, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys yra lygūs, žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Aiškindamas Konstitucijos 29 straipsnio nuostatas, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas, kurio turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus ir juos taikant, ir vykdant teisingumą, įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas reiškia žmogaus prigimtine teisę būti traktuojamam vienodai su kitais, įtvirtina formalią visų asmenų lygybę, taip pat ir tai, kad asmenys negali būti diskriminuojami arba kad jiems negali būti teikiama privilegijų (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas). Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama kaip žmogaus teisių varžymas arba tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius (Konstitucinio Teismo 1998 m. lapkričio 11 d. nutarimas). Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas būtų pažeistas, jeigu tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, būtų kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisinamas (Konstitucinio Teismo 1996 m. lapkričio 20 d. ir 2003 m. gruodžio 30 d. nutarimai).

Lygių galimybių įstatymo 1 straipsnyje nustatyta, kad šio įstatymo paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Konstitucijos 29 straipsnio nuostatos, įtvirtinančios asmenų lygybę ir draudimą varžyti žmogaus teises ir teikti jam privilegijas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Taip pat šiuo įstatymu siekiama, kad būtų

įgyvendintos ir Europos Sąjungos teisės aktų, nurodytų šio įstatymo priede, kitų tarptautinių sutarčių nuostatos. Taigi Konstitucijoje įtvirtintos asmenų lygybę reglamentuojančios pagrindinės nuostatos yra perkeltos į Lygių galimybių įstatymą, kuris draudžia diskriminaciją šio įstatymo taikymo srityje ne tik dėl konstitucinių nediskriminavimo pagrindų, bet ir dėl kitų žmogaus tapatybės požymių ar priskiriamų savybių, kurios yra įtvirtintos Lygių galimybių įstatyme.

Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje diskriminacija apibrėžiama kaip tiesioginė ar netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos. Tiesioginė diskriminacija pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalį laikomas elgesys su asmeniu, kai dėl pirmiau išvardintų pagrindų asmeniui taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui.

Pažymėtina, kad Lygių galimybių įstatymo 11 straipsnyje numatoma, jog skelbimuose priimti į darbą, valstybės tarnybą arba mokytis draudžiama nurodyti reikalavimus, suteikiančius pirmenybę lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, išskyrus šio įstatymo 2 straipsnio 9 dalies 4 ir 7 punktuose nustatytus atvejus.

Aptariamam atveju MB „Itališka Kepykla“ valdoma pitarėja „Fire Place“ savo socialinio tinklo „Facebook“ paskyroje paskelbė, kad ieško dviejų darbuotojų, darbą apibūdinant kaip „kasa, kava, „virtuvės“ šiek tiek“, pabrėžiant, kad darbas skirtas jaunimui. Įmonės vadovas nurodė, kad darbuotojai į visas laisvas pozicijas priimami neatsižvelgiant į jų amžių, lytį, seksualinę orientaciją, religines nuostatas, etniškumą bei jų įsitikinimus bei pažiūras ir pan.

Įmonės vadovas paaiškinime teigė, kad žodis „jaunimas“ darbo skelbime nebuvo vartojamas siekiant nurodyti asmens amžių, bet pabrėžiant asmens dvasinę būseną, požiūrį į gyvenimą ir darbą. Naudojantis interneto tinklalapyje www.lkz.lt prieinamu Lietuvių kalbos žodynu, galima nustatyti žodžio „jaunimas“ reikšmę – pagal žodyną šis žodis reiškia „jaunus žmones“, o žodis „jaunas“ pagal žodyną reiškia „nedaug metų turintis, nesenas“. Taigi remiantis Lietuvių kalbos žodynu, galima susidaryti nuomonę, kad žodis „jaunimas“ lietuvių kalboje yra suvokiamas kaip tiesiogiai siejamas su asmens amžiumi, nurodoma, kad žmogus priklauso nedaug metų turinčių asmenų grupei. Remiantis tuo galima daryti išvadą, kad Skelbime vartojamas žodis „jaunimas“ tiesiogiai suponuoja visiems skaitantiems socialiniame tinkle publikuotą darbo skelbimą, kad

Skelbimu ieškoma tik jaunų žmonių, neturinčių daug metų. Skelbime niekur nėra kalbama apie kandidatų dvasinę būseną, požiūrį į gyvenimą ir darbą, nėra paaiškinama, kaip Skelbimą kūrę asmenys supranta, kas yra „jaunimas“, taigi darytina išvada, jog potencialūs kandidatai suvoktų darbo skelbime nurodytą reikalavimą dėl atitikties „jaunimo“ kriterijui Lietuvių kalbos žodyno nurodyta reikšme. Apibendrinant darytina išvada, kad Skelbimo reikalavimuose vartojamu žodžiu „jaunimas“, priimant į darbą pitarijoje „Fire Place“, teikiama pirmenybė jaunesniems kandidatams, o vyresnio amžiaus asmenis minėtas reikalavimas atgrasintų kreiptis dėl siūlomo darbo.

Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalies 4 ir 7 punktų numatytais atvejais įmanoma pateisinti skelbimuose priimti į darbą, valstybės tarnybą arba mokytis draudžiamus reikalavimus. 4 punkte nurodoma, kad leidžiamos įstatymų nustatytos dėl pilietybės taikomos skirtingos teisės, bet nagrinėjamu atveju pilietybė neturi jokios reikšmės, Skelbime nėra nurodytas toks kriterijus. Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalies 7-ame punkte numatyta, kad kai dėl konkrečių profesinės veiklos rūšių pobūdžio arba dėl jų vykdymo sąlygų tam tikra žmogaus savybė yra esminis ir lemiamas profesinis reikalavimas, o šis tikslas yra teisėtas ir reikalavimas yra proporcingas, draudžiami reikalavimai gali būti pateisinami. Vertinant Skelbime pateiktas darbo funkcijas, galima suprasti, kad naujas darbuotojas turėtų aptarnauti – priimti užsakymus, atsiskaityti naudojantis kasos aparatu, gaminti kavą, šiek tiek prisidėti prie virtuvės veiklos. Manytina, kad tokias funkcijas galėtų atlikti bet kokio amžiaus darbuotojai, tikrai ne tik jauno amžiaus asmenys, taigi vyresnio amžiaus asmenys patenka į mažiau palankią padėtį

Darytina išvada, kad MB „Itališka Kepykla“, Skelbime nepagrįstai nurodydama reikalavimą, suteikiantį pirmenybę amžiaus pagrindu, pažeidė Lygių galimybių įstatymo 11 straipsnį, t. y., padarė lygių galimybių pažeidimą.

Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasis Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 19 straipsniu bei Lygių galimybių įstatymo 14 straipsniu, 15 straipsniu ir 29 straipsnio 2 dalies 3 punktu:

Lygių galimybių kontrolierius

n u s p r e n d ž i a:

1. Kreiptis į MB „Itališka Kepykla“ vadovą ir siūlyti nutraukti lygias galimybes pažeidžiančius veiksmus, tai yra, pašalinti Skelbime nepagrįstai nurodytą reikalavimą dėl amžiaus.
2. Įpareigoti MB „Itališka Kepykla“ vadovą išnagrinėti lygių galimybių kontrolieriaus sprendimą ir apie nagrinėjimo rezultatus bei sprendimo vykdymo eigą informuoti lygių galimybių kontrolierių per 30 dienų nuo sprendimo gavimo dienos.
3. Su sprendimu supažindinti MB „Itališka Kepykla“ vadovą.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Vyriausiajai administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01119 Vilnius) arba apygardos administraciniam teismui.

Seimo kontrolierius,
laikinais pavaduojantis lygių galimybių kontrolierių

Raimondas Šukys